

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 4 (1939)

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1936-1938), Περίοδος Γ'

Περί της Καθόδου του Χριστού εις τον Άδην (Περίληψις του ιδίου)

Ιωάννης Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1415](https://doi.org/10.12681/dchae.1415)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΚΑΡΜΙΡΗΣ Ι. Ν. (2013). Περί της Καθόδου του Χριστού εις τον Άδην (Περίληψις του ιδίου). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 4, 35–36. <https://doi.org/10.12681/dchae.1415>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Περί της Καθόδου του Χριστού εις τον Άδην
(Περίληψις του ιδίου)

Ιωάννης ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 4 (1936-1938), Περίοδος Γ' • Σελ. 35-36

ΑΘΗΝΑ 1939

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ὑπὸ

ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΘΟΔΟΥ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΔΗΝ.

(Περίληψις τοῦ ἰδίου).

Κατὰ πρῶτον μὲν ἐπιστοποιήθη ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ πραγματικότης τῆς καθόδου τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ἄδην διὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς περὶ αὐτῆς διδασκαλίας τῆς ἱερᾶς Γραφῆς καὶ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως, εἶτα δὲ καθωρίσθη ἡ δογματικὴ σημασία αὐτῆς διὰ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς χριστολογικῆς σημασίας, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, ὡς καὶ τῆς σωτηριολογικῆς σημασίας τῆς καθόδου. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ μεταξὺ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως γενομένη κατάβασις τῆς μετὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ὑποστατικῆς ἡνωμένης ψυχῆς τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ βασίλειον τῶν νεκρῶν, ἵνα κηρύξη καὶ πρὸς αὐτοὺς τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας καὶ προσφέρῃ τὴν θείαν χάριν καὶ σωτηρίαν πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀξιους καὶ ἐπιδεκτικούς ταύτης. Τὸ δόγμα τοῦτο διδάσκεται ὑπὸ τε τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ δὴ ἐν Πράξ. 2, 24. 27—31, Α' Πέτρ. 3, 18—20 καὶ 4, 6, Ματθ. 12, 40, Ἰωάν. 20, 17 κ. ἄ., ὡς καὶ ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Παραδόσεως, ἀνάγον τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀποστολικούς χρόνους, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ W. Bousset (Kyrios Christos, σ. 34) ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ. Ἐκ τῶν πολλῶν περὶ αὐτοῦ μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων φιλολογικῶν, λειτουργικῶν, ἀποκρύφων καὶ αἰρετικῶν πηγῶν συνάγεται, ὅτι τὸ τῆς καθόδου δόγμα, ἔχον τὰς ρίζας του ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, τῇ προφορικῇ ἀποστολικῇ Παραδόσει καὶ ταῖς ἀντιστοιχείαις ἰουδαϊκαῖς παραδόσεσιν, ἀπετέλει ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας οὐσιῶδες τμήμα τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρήγι ατος καὶ τῆς θείας λατρείας, ἐφέρετο ἐν τοῖς βαπτιστηρίοις, συμβόλοις καὶ ταῖς κατηχήσεσι, ὁμολογούμενον ὑπὸ τῶν βαπτιζομένων, καὶ ἐπιστεύετο ὑπὸ πάντων γενικῶς τῶν χριστιανῶν, μηδ' αὐτῶν τῶν αἰρετικῶν ἐξαιρουμένων. Διὰ δὲ τῆς Ἀλεξανδρινῆς Θεολογίας κυρίως κατέστη ἀντικείμενον καὶ θεωρητικῆς δογματικῆς ἐρεῦνης, συνεχισθείσης μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν μεγάλων πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐνετύθην εἰς ἡλθεν ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος καὶ ἐφ' ἑξῆς εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν οἰκουμηνικῶν καὶ τῶν τοπικῶν Συνόδων καὶ τὰς ὀρθοδόξους ὁμολογίας πίστεως,

εἰς τὴν Θεϊὰν λειτουργίαν ἐν γένει, ὡς καὶ εἰς τὰ συγγράμματα τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων καὶ θεολόγων τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μέχρι καὶ τοῦ παρόντος. Οὕτω λοιπὸν τὸ ἀπ' ἀρχῆς καὶ πάντοτε πιστευόμενον ἄρθρον τοῦτο τῆς πίστεως ὁμολογεῖται πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐπιστήμως καὶ διδάσκεται συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, φέρον πάντα τὰ γνωρίσματα τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος.

Πλατύτερον δ' ὅμως ἐξητάσθη ἡ κάθοδος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Ἄδην ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ λατρείᾳ καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ τέχνῃ, ἐπιδειχθεισῶν καὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντινῷ Μουσεῖῳ Ἀθηνῶν εἰκόνων αὐτῆς. Ἐν ταύταις ὁ Χριστὸς παρίσταται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατερχόμενος θριαμβευτικῶς εἰς τὸν Ἄδην συνήθως ἐντὸς φωτοστεφάνου καὶ μὲ τὸν σταυρὸν εἰς τὴν μίαν χεῖρα, ἐν ᾧ διὰ τῆς ἄλλης ἐγείρει τὸν πεσόντα Ἀδὰμ, πατεῖ δὲ ἐπὶ τοῦ προσωποποιημένου καὶ ἀλυσοδεμένου Ἄδου· ἐκατέρωθεν αὐτοῦ εἰκονίζονται ἄγγελοι, ἀπόστολοι, προφῆται, ἡ Εὐα, ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ δίκαιοι τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἄλλοι εὐσεβεῖς. Σημειωτέον, ὅτι ἡ Βυζαντινὴ εἰκονογραφία ὡς πηγὰς τοῦ θέματος τούτου ἐχρησιμοποιοῦ κυρίως μὲν τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν καὶ ὑμνολογίαν καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸν εἰς τὸν Ἐπιφάνιον ἀποδιδόμενον οὐχὶ γνήσιον Λόγον «εἰς τὴν Θεόσωμον ταφὴν τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.. καὶ εἰς τὴν ἐν τῷ Ἄδῃ τοῦ Κυρίου κατάβασιν μετὰ τὸ σωτήριο πάθος παραδόξως γεγεννημένην» (Migne P. G. 43, 440—464), ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν ἀπόκρυφον φιλολογίαν καὶ ἰδίως τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Νικοδήμου, ἐκφραζομένης διὰ τῆς γλώσσης τῶν μορφῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας περὶ τῆς νίκης καὶ τοῦ θριάμβου τοῦ ἀναστάντος Λυτρωτοῦ κατὰ τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ σωτηρίας τῶν ὑπὸ τὸ κράτος αὐτοῦ κατεχομένων.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω θέμα, εἰς ὃ ἀναφέρεται ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀνακοίνωσίς μου, ἀφιέρωσα αὐτοτελεῆ πραγματείαν (Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου. Ἀθῆναι [τύποις «Φοίνικος»] 1930. Σελ. 156, εἰς 8ον.)